

Text och layout: Lauri Koistinen 2007

Lars Levi Laestadius prästgårdar 1826- 1861

Inledning

Ovan har vi två välkända bilder på hus som fortfarande existerar. **Laestadiuspörtet i Pajala** är en väldokumenterad pastorsbostad. Däremot **Laestadiuspörtet i Karesuando** är en sidobyggnad som byggdes flera år efter Laestadius ankomst till Karesuando. Faktum är att antalet bostadshus som tillhörde Karesuando prästgård var fyra. Tre av dessa var i godkänt skick vid "oeconomisk besigtning" år 1827, men den fjärde, nämligen pörtet var förfallet och obeboeligt. Den nya huvudbyggnaden (Åbyggnaden) bestod av sal[rum nr 1], kammare[rum nr 2] och förstukvist. Bägge rummen var försedda med kakelugnar och hade två fönster vardera. Den andra byggnaden bestod av kök[rum nr 3], köskammare[rum nr 4] och stuga (stufva) [rum nr 5]. Den tredje byggnaden bestod av kök[rum nr 6] och köskammare[rum nr 7]. Härav ser vi att antalet bostadsrum, kök inräknade, var totalt sju. År 1835 hölls en ny "oeconomisk syn" av pastorsbostället i Karesuando. Protokollet (7/9 1835) tar upp fyra bostadshus, av vilka ett **nytt pörte** med bakugn, och 3 fönster beskrivs rätt noggrant. **Pörtet** var 10 aln och 21 fot långt och $10 \frac{2}{5}$ aln brett. Höjden från stenfoten till takbandet var 5 aln. Här tar jag inte upp andra byggnader, vedbod, ladugård mm, vilka tillhörde ju naturligtvis till en jordbruksfastighet som pastorsboställena på den tiden var.

Detta skrotar helt "normalturistens" uppfattning om den trångbodda familjen Laestadius i Karesuando. Det är mycket sannolikt att byggnaden som finns kvar i Karesuando idag är just detta pörte.

Laestadius prästgård i Kengis var sämre än Prästgården i Karesuando. Här var alla byggnader förfallna, och den nya prästgården blev inte färdig under Laestadius livstid. Det på **Vuopio** hemman i Pajala varande **Pörte** som blev Laestadius "prästgård" står kvar. Där levde han sina 6 sista levnadsår 1854-1861. Vid sin död lämnade han änkan, Brita Cajsa och 4 omyndiga barn efter sig. Brita Cajsa bodde i pörtet ända till 1888.

I Pajala är det nödvändigt att korrigera uppgiften om tiden då Laestadius bodde i "Laestadiuspörtet". Idag står det på skylten vid pörtsdörren, att "Här bodde prosten L. L. Laestadius 1849-1861". Årtalet 1849 skall ersättas med 1854.

Nu följer den långa vägen och djupdykningen till historiens dimmor, där vi slutligen finner sanningen om **Laestadiuspörtet**. Vi får ursäkta alla forskare, akademiker och prästmän som har tagit miste om denna sak. Som du ser av följande urval av avsnitt från original sockenstämmoprotokoll och andra originalhandlingar är det rätt jobbigt att få reda på flyttåret 1854. — Ändå kan vi inte påstå att Vuopiohemman inte skulle ha stått till Laestadius förfogande redan tidigare än 1854, eftersom Pajala socken hade köpt fastigheten några år tidigare.

1. Så började historien om Laestadiuspörtet i Pajala 1847. Det enda tänkbara pastorsbostället bedömdes vara Vuopiohemman mitt i Pajala.

(Inledningen av originalprotokollet / Pajala Kyrkoarkiv K I/3 / Härnösands landsarkiv /)

År 1847 den 19de April sammanträdde Committerade, Bönderne Johan Henriksson Junti i Tärändö, Johan Henriksson Liminga i Antis. Olof Pehrsson Rantatalo i Juhonpjeti, Fredrik Henriksson Pajala och Henrik Henriksson Pellikka, bägge i Pajala, för att i enlighet med Socknestämman beslutet af den 7de sistlidne Martii öfverlägga och besluta angående åtgärder, hvarigenom det tillämnade Pastorsbostället ofördjöligen och behörigen varder med åbyggnad försedd samt upparbetad.

På gjorda förberedande framställningar af Ordföranden Cur. past. Hrr. Fredr. Engemark instämde Committerade uti följande utlåtande —:

1mo Det till prestebord ämnade hemmanet Vuopio i Pajala by är den enda lägenhet som för närvarande kan i sådant ändamål anskaffas, och någon bättre qualifiserad finns ej närmare kyrkan med undantag af Kengis Bruks egendom — odlingsbar jord af beskaffenhet, att nytt hemman deraf uppbyta till prestebord, är icke att tillgå i närheten af kyrkan. Och hvad beträffar de under gamle

kapellans bostället upptagna åkrarna, ansågs allt, hvad som är beläget på norra sidan af elfven, vara odugligt och böra läggas i linda, så att af duglig öppen åker ej mera återstodo än 1½ tunneland. - - -

2. Nedanstående reparationsarbeten ägde rum i Kengis.

Socknestämмо Protocoll hållet vid Pajala allmoges sammanträde i Prestegården den 26 Maj 1850. - - -

§.2.

Sedan nytt hagvirke blifvit anskaffat till kyrkogårds hagens reparation anmodades underteknad, att accordera med Någon, som kunde för öfverenskommen betalning, denna reparation verkställa:

§.3.

att verkställa reparationen på Prestgårds Taket, sedan ny Takved och näfver blifvit anskaffade, åtog sig, Johan Henriksson Kurvander, att verkställa, efter dagsverke, a 1 Rdr <om> <sida 2> och 16 sr Rgs om dag: Sålunda vara beslutadt, och på stället justeradt, intyga, Datum ut supra. L.L. Laestadius - - -

3. Även dessa åtgärder gäller Kengis pastorsboställe.

Socknestämмо Protocoll, hållet vid allmän Socknestämма, under Pajala allmoges sammanträde den 29de September 1850. - - -

§.2.

Reparationen å Prestgårds taket samt å Fähuset, åtog sig underteknad för 10 Rsr Rsr: samt å Fähuset [<för> överstrykta bokstäver] efter dags verke – för Takvedens barkning 2 Rsr. Sålunda vara beslutadt, intyga på församlingens vägnar. Datum ut supra

L. L. Laestadius

ordförande

Fredrik Pajala

I. Pajala

Isak Hansson Snäll (bomärke)

[Bilaga, inbunden i samma bok (K I/3) som ovanstående protokoll, sidnummer 59]

Johan Mettävainio för reparation å fähuset 1 dag a 32 sr 32

Do Reparation a Taket 2 dagar 1: 16

till Fredrik Clarasson för reparation a Fähuset en dag a 32 sr 32

Do å Taket 2 dagar 1: 16

Laurin Isäntä för Reparation a Taket 2 dagar - a 32 sr 1: 16

Till Kobergs Feti för en dagsarbete 32

Till Lundholm för 3 dagars murande[?] a 1: 12

3: 36

Till Neljeskunda for 250 tegel 5: Rdr

4. Vuopiohemman och framtida kyrkan i Pajala. Hemmanet inköpt redan före år 1851.

Sockne Stämмо Protocoll hållet vid Allmogens sammanträde den 29de Junii 1851.

- - -

För öfrigt innehöll äfven det Uplästa Förrättnings Protocollet de Committerades Beslut att Prestegården skulle Byggas i Pajala på Vuopio hemman redan förut inköpt för detta ändamål, samt att Kyrkan i framtiden borde komma att byggas i Pajala, om och icke den nu varande Kyrkan kunde flyttas. - - -

5. Laestadius bodde i Kengis ännu år 1852. Socknemännen tänkte flytta fähuset från Vuopio till Kengis.

Socknestämмо Protocoll hållet vid Pajala Allmoges sammanträde den 15de augusti 1852.

S:D: Efter vederbörligen utlyst Socknestämm[a] hade allmogen sammanträdt i Prestegården för att rådgöra öfver Prestegårds Fähusets reparation, hvilket var alldeles obrukbart, hvarvid Församlingens närvarande Medlemmar ansågo tjenligast, att flytta det gamla Fähuset från Vuopio hemman till Kengis, medan äfven detta Fähus i alla fall var odugligt för det nya Prestbordet men kunde dock någon tid begagnas som Fähus: ock skulle följande söndag auction [ett överstrykt ord] utlysas hvarest hugade speculanter kunde sig [ett oläsligt ord] att flytta detta gamla Fähus till Kengis; Likaledes beslöts, att takets reparation på Sakristian, och källarens reparation i Kyrkan skulle uppskjuta[s] till nästa Söndag. Sålunda vara beslutadt, intyga Datum som ofvan: L. L. Laestadius ordförande På Församlingens vägnar. Johan Pehrsson vanha Talo (bomärke) Johan Joh. Aro Kaunisvaara (bomärke)

6. På hösten 1852 synades reparationsarbeten i Kengis. Det blev inga husflyttningar.

- - -

§.3.

Några af Församlingens närvarande Medlemmar besigtigade de nu verkställda Reparationerna i Prestgårds Fähuset och intygade desse, att Fähuset kunde gå an; dock borde bosarne fästas bättre; i anledning hvaraf Närvarande Sockne stämма beslöt, att den som åtagit sig reparationen, skulle ingifva räkning till Fogden. - - -

7. Beslut om att bygga nytt i Pajala (Gula prästgården) gjordes oktober 1853.

Socknestämмо Protocoll hållet vid Pajala Allmoges sammanträde i Prestegård den andra October 1853.

- - -

§.2.

Kongl. Majts Befallningshafvandes Beslut af den 2dra Maj 1853 rörande Prestebolet i Vuopio, öfverlemnades nu till Församlingen, sedan innehållet blifvit Upläst jämte Besvärs hänvisningen, Enligt 14 dagar förut utfärdat kungörelse från Predikstolen, skulle uti denna dags Sockne stämma utväljas en Comite af Församlingens Ledamöter, som borde befullmäktiga Att upgöra ett förslag, Till Prestegårds byggnaden, samt till materialers anskaffande och utvaldes härtill Krono Läns mannen Israel Stenudd till ordförande samt till [<ordförande>* ordet överstrykt], ledamöter, Bruksägaren C. J. Sohlberg; Bonden Fred[rik] Pajala; [*<Henrik Adamsson Pekkari>* namnet överstrykt]; Bonden Isak Mäkikaltio, Fredrik Henrikssom Mäkitalo, Kiexisvaara och eger denna Commite, som har sammanträda så snart sig göra låter, bestämma hvilka materieler skall af hvarje församlingens Ledamot bära utgöras i dagsverken och Materieler; Commiteen eger ock fullmagt, att med det första föransta[några bokstäver dålda i bokryggen] Närmaste Byar, till grundläggande af Stenfot, innan marken tillfryser. Sålunda vara beslutadt intyga Datum som ofvan På Församlingens vägnar. L. L. Laestadius P. L.
Fredrik Vanhainen från Erkheiki. (bomärke)
Henrik Pajala (bomärke)*

8. Den nybyggda Ladugården på Vuopiohemman betalas. Prästgårdsbyggnaderna i Kengis skall säljas på auktion. Beslutet gjordes år 1854.

Socknestämmo Protocoll hållet vid Pajala Allmoges samman[-]träde i Socken stugan den 3dje December 1854.

- - - Erik Johansson Pessas och Johan Henriksson Veräjäs anhällan [=anhällan], att få Någon tillökning i den summa, 180 Rsr, som blifvit dem lofvad på accord, för det de timrat fähusbyggningen på Prestebolet i Pajala, och gjort arbetet ganska försvarligt; vid föredragning af detta ämne, lofvade Församlingen 40 Rsr åt Erik Johansson Pessa och Henrik Johansson Veräjä, hvilka 40 Rsr skulle af Församlingens Sockne Cassa utbetalas.

§.2.

*Likaledes beslöts att, <att> **gamla Prestgårds husen i Kengis skulle på auktion försäljas**, till kyrkbistugor åt den mest bjudande; dock gjordes det förbehåll, att, ingen skojhandlande, eller den som super brennvin, skulle få göra inrop; det gamla Fähuset skulle få nedrifvas och borttagas; å pörtet skulle ny Tak ved skaffas, som skulle vid samma tillfälle bort auctioneras som husen bort auctioneras; -Pörtet skulle hållas varmt hela vintern, om någon vill åtaga sig, att skaffa ved för 10 Rsr Banco om året; Lika ledes åtog sig Församlingen, att betala hälften af [*<det>* överstrykt ord] brunnen i Pajala; dock borde efterträdaren betala till Församlingen denna summa, nemligen den summa som nu betalas af Församlingen för halfva brunnen. -Sålunda vara beslutadt, och på stället justeradt, intyga Datum som ofvan
På Socknestämmans vägnar L. L. Laestadius ordförande*

*Henrik Mickelsson Erki (bomärke)
Johan Fors eller Jarhoinen (bomärke)*

9. Kengis gamla prästgård användes även för Missionskolans verksamhet. Följande text finns på Missionskolans Kassabok 1848-1859.

- - - 1854 Dec. För Salen och Salsvinden i gamla prestgården i Kengis, inropt på au<c>tion den 23 Dec till församlings rum under Högtiden..... 30 <Riksdaler> - - -

Ovanstående anteckning finns på sidan 169 under rubriken (Scholans utgifter i Torneå Lappmark 1854). Kassabokens totala sidantal är 281, vilka är numrerade. Denna kassabok "berättar" att Kengis Prestgård var under flera perioder i bruk för missionskolan. Som lärare i Kengis före, under och efter året 1854 uppräknas bland annat: O. D. Alstadius (1852), Maria Parkajoki (1853), Johan Raattamaa (1854), Erik Anders Andersson (1854), Moses Kangoinen (1856). Det som verkar vara ett bevis på livliga skolbarns vistelse i Kengis gamla prästgård kan läsas av följande utgiftspost i Missionskolans kassabok (s. 245):

- - -1858 Januarii. Trenne sönderslagna rutor i Kengis gl <gamla> prestgård 1. <Riksdaler> 24. <Skillingar> - - -

Vem som ägde Kengis gamla prästgård, dvs vem som var inroparen den 23 december 1854 framgår inte direkt av de dokument som jag har fått tag i. Relationen mellan församlingen och socken var ju inte på något sätt jämförbar med nutida relationer mellan Pajala församling och Pajala kommun.

10. Kengis gamla prästgård skall hållas varm för sockenstämmor om söndagarna 1855.

Sockenstämmo Protocoll hållet uti Allmän Sockenstämma d[en] 3 Nowember Uti Sockenstugan i Pajala 1855.

- - - Fredrik Sturk lofvade hålla salen i gamla Prestgården varm om söndagarne, hvarest Skriftefolket uppskrifves och Sockenstämmor hålles; och skulle Fredrik Sturk för detta besvär erhålla 10 Rsr Banco - - -

*§.4. [siffran 3 ersatts av 4]
vindstolpen vid <oläsligt ord> i gamla Prest skulle lagas på Församlingens bekostnad;
Sålunda vara beslutat intyga På Sockenstämmans vägnar L. L.
Laestadius ordförande
Jakob kauppi (bomärke)
Johan Kantola Tärändö (bomärke)*

11. Bygget av den nya prästgårdsbyggnaden i Pajala tar tid. Sakta men säkert blir den färdig.

Sockenstämmo Protocoll hållet vid allmän Sockenstämma den 3dje Maj 1856.

- - -

§.2.

*Likaledes hade till denna dags Socknestäm[-]mas behandling blifvit medelst pålysning, hänskjutit accordering med Några arbetskarlar som kunde finnas skickliga, att timra byggningen i Prestgården i Pajala, hvarvid efter öfverläggning Socknemännen fattade det Beslut att Uprätta accord med viss man som kunde åtaga sig, att arbetet verkställa emot en viss bestämd summa och Updrog Församlingen åt Gästgifvaren Pellika, att begära Contract med Inhysesmannen Pehr Aidanpää från Koju kylä, som nu var Närvarande och vill Församlingen vara nöjd, med Hvad Henrik Pellika i denna sak lagligen gör och låter. Sålunda vara Beslutadt och genast Justeradt intyga på Socknestämmans vägnar L. L. Laestadius ordförande Henrik Mickelsson Erki (bomärke)
Olof Johansson Alatalo. (bomärke)*

12. Isak Niva bygger en ny bro över Kyrkobäcken (Kirkonoja). Det blir lättare för både prosten och postiljonen att ta sig över bäcken även under vårfloden 1857.

Socknestämmo Protocoll hållet vid Allmän Socknestämman den 6 Julii 1856 uti Sockne stugan i Pajala.

S:D: Enligt Socknestämmo Beslut af den 22 Junii skulle Brobyggnaden öfver Kyrkobäcken genom auction denne dag Utbjudas till den som för minsta kostnaden ville åtaga sig att den samma fullborda, under öfverläggningen ansågs Nödigt, att Stenkistorna borde vara 1½ famn breda 1. famn långa; Nästa vår bör bron vara färdig. Om Br[on] blir färdig till Kengis marknads tiden fås belatningen [=betalningen] vid detta Sockne Uppbörd / vid anstald auction åtog sig Isak Isaksson Niva att bygga bron färdig för 47 Rsr Rgs.

13. Laestadiuspörtet är kallt och prosten gör anspråk på 2 kamrar i nya prästgårdsbyggnaden 1857. Detta tär på hans och hela prästfamiljens tålmod. Det var ingen dans på rosor att vara pajalabo trots alla fördelarna.

Socknestämmo Protocoll, hållet Uti Allmän Socknestämman den 12te Julii 1857, uti Socknestugan i Pajala eller gamla Prestgården i Kengis.

S:D: Sedan Socknestämman blifvit 4 dagar förut till denna dag pålyst, hade Socknemännen medelst särskilt tillsägelse från Predikstolen, efter slutad Gudstjenst sammanträdt i Sockne stugan, för att taga under pröfning istånd sättande af en eller 2ne kamrar i Nya Prestegården i Pajala, alldenstund stugan i Pörtbyggningen vore obeboelig, emedan den ingen värme håller, vid föredragning af detta ämne, anmärkte Församlingen, att då Henrik Pellika icke var närvarande så borde han Nästa Söndag Uplysa församlingen, hvilka fattades, för arbetets fullbordande, samt redovisa för de medel han Uppburit; och för Prest[e]bolets i stånd sättande, och de utgifter han haft för samma.

- - -

14. Allt hängde på pengar även på 1800-talet. Ett tungt beslut 1857: 500 Riksdaler silvermynt!

Socknestämmo Protocoll hållet uti Socknestugan i Pajala den 6te December 1857.
[E]fter pålysning hade Några Församlingens Ledamöter sammanträdt i Socknestugan [f]ör att med anledning af Sockne[<stäm..> överstrykt ord] [F]ullmäktigen Henrik Pellikas erinran [en bokstav dåld i bokryggen]eslutt att en viss summa Penningar [s]kulle Upbåras af Församlingen för Nya Prestgårds byggnadens [i]nredning vid föredragning af detta [ä]rende lofvande Närvarande Ledamö[te]r 500 Rsr Riksmünt, hvilka medel [s]kulle vid Nu blifvande Sockne Upbörd [a]f Sockne skrifvaren Upbåras. Sålunda [v]ara beslutadt intyga På socknestämmans vägnar. L L Laestadius.
[H]enrik Adamsson Pekkare (bomärke)
Olof Johansson Alatalo (bomärke)

* * *

15. Först vid laga syn av pastorsbostället 1876, alltså 15 år efter Laestadius död, har "Laestadiuspörtet" och hela Vuopiohemman blivit dokumenterat. Avsnittet ur syneprotokollet lyder så:

Herr Kyrkoherden P. L. Stenborg, som inflyttade såsom Kyrkoherde härstädes den 1a Maj 1863 efter sin svärfader förenämnde Herr Prosten Laestadius, anförde, att bostället aldrig varit från Socknemännen till kyrkoherden afsynadt, utan af honom Stenborg begagnats, utan något särskildt aftal med socknemännen och att förhållandet varit enahanda under den tid Prosten Laestadius begagnade det, hvaföre han ansåg det hvarken han eller Svärfadren haft några förbindelser till bostället; hvarjemte han ingaf sådant kyrkostämмо protokoll:

"Utdrag af protokoll, hållet vid kyrkostämма med Pajala församling i Pajala prestgård den 22 April 1866.

S: D: Efter fjorton dagar härförut ågången kungörelse och idag derom skedd påminnelse ifrån gudstjenst lokalen hade församlingens röstägande medlemmar till denne dag sammanträdt för att öfwerlägga och besluta i följande ärender:

§1

Öfwerenskoms att prestebordet skulle nu genast öfvertagas af undertecknad pastor mot det att församlingen står i ansvar om vid blifvande laga syn prestebordets ägor icke befinnas vara i laga skick.

Uppläst och justeradt på stället, intyga. År och dag som ofwan.

På kyrkostämmans vägnar

P. L. Stenborg

Ordförande

Carl J. Sohlberg. H. Pellika.

Hans Petter Mäki (bomärke).

In fidem P. L. Stenborg." - - -

16. Protokollet som omtalas i punkt 14 ovan, innehåller följande upplysningar om vad Lars Levi Laestadius åtgärdat i Pajala prästgård medan han bodde i huset. Utslaget befriar Laestadius sterbhus från allt ekonomiskt ansvar för Vuopiohemman i Pajala.

- - - Pörtrummet har dörr och 3ne fönster. - - - Under golvet till detta rum, hade Herr Prosten Laestadius anbragt en *potatiskällare* med ingång å gafvelsidan, men som den förfallit har Herr Kyrkoherden Stenborg begynt ombygga den, hvilket arbete dock ej var, på långt när färdigt. - - -

- - - *Hemlighus* af timmer, uppsatt vid stallväggen af aflidne Herr Prosten Laestadius, men öfwertaget af Kyrkoherden Stenborg. Dock som taket är förfallet och det står allt för nära stallet att takdroppet röter stallväggen, föreskrefs att nytt tak skall detsamma åsättas och huset flyttas bakom sydvästra ändan af fähuset, samt ställas så att det ej röter fähusväggen; - - -

- - - *Fårhus* uppsatt af Herr Prosten Laestadius och öfwertaget af Kyrkoherden Stenborg, var utan anmärkning och uppskattades till 30. -

- - -

Utslag

- - - Då aflidne Herr Prosten och Kyrkoherden L. L. Laestadius i lifstiden icke haft bostället sig tillsynadt, utan endast, efter öfverenskommelse med Socknemännen, bebott husen och begagnat jorden, hvarigenom han icke haft sig någon förbindelse till bostället ålagd, samt något påstående emot hans sterbhusdelegare icke heller blifvit framställt, så varder dessa från saken skiljde. - - -

År och dagar förr skrefne.
På Syne Rättens vägnar:
C. E. Stenberg

17. Det är intressant att se pastorsboställets byggnader, åkrar och ängar för att vi skall få en uppfattning om hela pastorsbostället i Pajala.

Byggnader:

1. Pörtbyggningen

2. Ladugårdsbyggnaden, under tak af röte, näfver och takved, 70 fot lång, 22 fot bred och 12 fot hög, indelad i fähus, swale, höboda och stall

- - -

3. Fähuset

4. Foderladan

5. Fähusbrunnet

6. **Stolpebodan**
7. **Rian**
8. **Hemlighus**
9. **Fårhus**
10. **Sommarfåhus**
11. **Badstufwa**
12. **En gammal Stolpeboda**

Åkrar:

1. De åkrar, som förut tillhört Wuopio hemman och som äro belägne dels vid såkallade **Petäjäsaalo** och dels i närheten af bohlstaden beskådades och befunnos uti någorlunda godt skick
2. Den åker, som Kengis bruksegare lemnat till bostället vid dess bildande och som är belägen vid så kallade **Niska**, samt utgjorde fyra tunnland tretton kappland i kornutsäde, var nu igenlagd till lina.

Ängar:

1. någon mindre slått uti **gårdsgärdet**.
2. **Nievavainio** nära derintill.
3. **Esisaari**, holmäng är omgående med Wuopio, Harju och Niva.
4. **Ylisaari**, är omgående med förenämnde hemman.
5. **Maansaari** är omgående med Erik Thomas Wuopio.
6. **Koskensaari**, är omgående med förstnämnde hemmansegare.
7. **Lehmisaari, Karisaari och Pajusaari** holmar, är omgående med förenämnde och Erkheiki hemman.
8. **Alkula äng**, samfäld med Erik Thomasson Wuopio.
9. **Riitaniity och Harrijoensuu**, med små holmar, är omgående med de vid punkten 3 omnämnde hemmansegare.
10. **Waihetusniemen ranta och Kirkolahti** är omgående likasom

sistnämnde lägenheter.

11. **Martijoki**, enskild äng.

12. **Harrijoki**, hvarest, enligt grundläggnings utsyningen vidare äng skulle upprödjas.

13. **Martijoki**, som enligt grundläggningssynen skulle vidare uppodlas med röjssel, samt i fortsättning dermed **åt öster en änges trakt**, hwarå vidare odling med röjssel och tufvars bortskaffande, skulle ske enligt grundläggnings synen.

14. **Kehämaanjänke**, enskildt äng.

15. **Rytijärvi**, samfäld med Erik Wuopio, Johan Lauri, Isak Mikko och Lassi hemmans innehafware.

16. **Tuohemaanjäнкä**, enskildt myräng.

17. **Japuka** myra.

18. **Naalijänkä**, enskildt myräng.

19. **Käryjäнкä** d"o

20. **Järvenjäнкä** d"o

21. **Kursu**, en bäck, borde enligt grundläggninssynen rödjäs.

22. **Mindre slått vid Niska**, utom ofwan omförmäldta till linda igenlagda åkrarne; och

23. **Vidare äng å Käryjäнкä**, lemnad af Kengis bruksegare.

18. Avslutningsvis en handritad karta över Vuopiohemman samt litografi över Kengis fors och kyrka.

Man kan tyvärr inte se byggnader på nedanstående fina karta. Det vore mycket intressant att rekonstruera hela Pajala by i mitten av 1800-talet tredimensionellt, precis som Kiruna stad finns i miniatyr i stadshushallen. Det som ännu är möjligt, är noggranna undersökningar av pastorsboställena och deras nära omgivningar i Kengis och Pajala. Dessa två centralorter i bygdens historia är högintressanta för mycket flera än Pajalas egen befolkning.

Karta. Allmän handling, Pajala kyrkoarkiv.

Kengis fors och kyrka ca 1801 litografi av Skjöldebrand. Allmän handling, KB.